

FRÅGOR FÖR DAGEN

Mödrahjälpen 1962

I mitten av 1940-talet erhöll 65.000 mödrar eller nära hälften av alla barnaföderskor mödrahjälp i samband med havandeskap och barnsbörd. Därefter har en oavbruten minskning skett, starkast till följd av moderskapsförsäkringens införande 1955 då mödrahjälpen minskade med cirka 30 procent.

Under år 1962 handlades 23.000 ansökningar om mödrahjälp, knappast en ansökan på vart fjärde nyfött barn. 76 procent av ansökningarna beviljades till ett sammanlagt belopp av 7,5 milj. kronor. Såväl antalet ansökningar som beviljade sådana förekommer i relativt högre antal på landsbygden än i städerna. Den högsta frekvensen ansökningar redovisas i Gävleborgs län.

I Uppsala län beviljades 94 procent av ansökningarna men endast 45 % i Norrköpings stad. De ogifta mödrarna, inklusive fränskilda och änkor, fick sina ansökningar beviljade i väsentligt högre utsträckning än de gifta. 1948 var 80 procent av de sökande gifta, 1962 endast 55 procent. En fjärdedel av de mödrar som nu söker hjälp är under 20 år medan antalet 1948 endast utgjorde en tiondel av samtliga.

Till socialstyrelsen ingavs 598 besvär över mödrahjälpnsämndernas beslut 1962. Av dessa bifölls 119, medförande ökad tilldelning på cirka 35.000 kronor.

Minskat socialvårdsbehov i Stockholm

Antalet socialhjälpstagare hos Stockholms socialnämnd stannade under förra året vid 35.900, en minskning med en dryg tredjedel på fyra år från 54.800 år 1958. Den nuvarande siffran motsvarande 4,5 procent av invånarna är den lägsta siffra som noterats under överskådlig tid. Socialhjälpen har övervägande utgått i form av hemunderstöd och i medeltal utbetalades under 1962 317 kronor i hemunderstöd per hushåll och månad. Till ensamstående personer utgick i medeltal 303 kronor per månad och till ensamstående med tre eller flera barn i medeltal 416 kronor i månaden. De minskade anspråken får sättas i samband med genomförda förbättringar av sjukförsäkrings- och pensionsförmånerna.

Ungdomsvårdsskolorna

Till skolorna hänvisas för samhällsvård omhändertagna barn och ungdomar. Det finns två olika typer av skolor, nämligen skolhem för barn i skolpliktig ålder samt yrkesskolor för ungdomar som avslutat sin skolgång. Socialstyrelsen mottager varje månad rapport från respektive skolor.

16 skolor är avsedda för manligt klientel fördelade på 4 skolhem och 11 yrkesskolor. De kvinnliga eleverna har tillgång till 1 skolhem och 8 yrkesskolor.

Det fastställda antalet platser utgjorde i slutet av 1962 1.013 mot 1.005 vid samma tidpunkt föregående år. Den verkliga tillgången på platser är emellertid något lägre eller 20 mindre än det fastställda antalet. På grund av den utbyggnad som skett eller till följd av andra, ej fastställda orsaker har det antal elever som ej kunnat beredas plats kraftigt minskat från högst 263 1958 till ett antal av 5 1961 och 8 1962. Antalet nyintag-

ningar till skolorna har ökat från 630 år 1959 till 871 1962. Huvudparten eller 88 procent av dessa nyintagna placerades i yrkesskolor. Samma år utskrevs 769 elever av vilka 142, till största delen pojkar, utskrevs för att avtjäna fängelsestraff.

Den vanligaste orsaken till omhändertagande var för pojkarnas del andra ungdomsbrott än billån. Därefter kom billån och alkoholmissbruk. För flickornas del var orsakerna sexuell vanart, vagabondering och alkoholmissbruk. De senaste åren har alkoholmissbruket kraftigt ökat som intagningsorsak. Särskilt gäller detta för flickorna.

Fylleriutredning

Justitieministern har tillkallat sju sakkunniga för att utreda de problem som aktualiseras vid omhändertagande av berusade personer och för att ta ställning till i vad mån fylleri bör kriminaliseras. De sakkunniga är regeringsrådet Bengt Hjern, ordförande, byråchef Arne Hillbo, kanslirådet Ossian Larnstedt, byråchef Kurt Lindén, överläkaren Gustaf Myhrman samt riksdagsmännen Bertil Pettersson och Daniel Wiklund.

I direktiven påminner statsrådet Kling om att straffet för fylleri återfinnes i 11 kap. 10 § strafflagen där det stadgas om böter med upp till högst 500 kronor för den som uppträder berusad av starka drycker eller annat. Fylleristen må av polisen hållas i förvar så länge fara föreligger att han kommer att fortsätta att störa ordningen. Han skall frigivas då han återvunnit sina sinnens bruk, enligt 1841 års förordning.

Straffrättskommittén framhöll i sitt förslag till brottsbalk att berusning borde kriminaliseras endast i sådana kvalificerade fall då den berusade gör sig skyldig till förgelseväckande beteende på all-

män plats. Fylleristerna borde föras till särskilda läkarkliniker där de kunde kvarhållas några dygn. 1962 års riksdag antog nu gällande brottsbalk men i motioner begärdes ytterligare utredning om berusade personers omhändertagande. Det är denna utredning som nu kommit till stånd.

Fylleristraflet kan anses ha en viss avhållande effekt när det gäller tillfällighetsmissbrukare men kan inte sägas ha denna verkan i fråga om vanefylleristerna. Utredningen skall också pröva i vad mån stadgarna om nykterhetsvård rörande den s. k. fylleriindikationen som grund för intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare och avstängning från rusdrycksinköp bör ändras. Likaså skall frågan om återkallelse av körkort prövas. Omhändertagande av

berusade personer på allmän plats bör även i fortsättningen ske genom polisens försorg, men den medicinska vården av alkoholskadade bör i princip lämnas inom ramen för de allmänna sjukvårdsresurserna såsom statsmakterna uttalade vid årets riksdag. Utredningen bör också ha frihet att upptaga andra spörsmål som aktualiseras under utredningsarbetets gång.

Spritförsäljningen 1:a halvåret 1963

Det påpekas i Kontrollstyrelsens rapport att rusdrycksförsäljningen under första halvåret starkt påverkats av konflikten vid spritcentralen under mars och april. Under veckorna närmast före och efter påsk fanns knappast annat än starköl att köpa i de systembutiker

som ännu fanns öppna. Efter den 20 april upptogs återigen försäljningen men en betydande eftersläpning rådde som bekant beträffande kapaciteten.

Utminuterungen av starksprit sjönk alltså under första halvåret till 18,9 miljoner liter mot 21,8 miljoner samma tid 1962, en nedgång med 13 procent. Det var påtagligt att vissa lagringsköp försiggick i februari månad inför den väntade strejken. Enligt de uppgifter som nu står till buds från Danmark, Norge och Finland uppgick svenskarnas spritinköp i dessa länder under strejken till 0,2 milj. liter. Denna kvantitet motsvarar endast en dryg dagsförsäljning under normala förhållanden i Sverige. Huvuddelen av inköpen gjordes i Danmark.

Till restaurangerna drogs under

ARBETSTERAPI- och HOBBYMATERIAL

Porslinsmosaik i olika utförande.

Pärlor av trä, glas, kristall och metall.

Indiska Ädelstenar till halsband och armband.

Brasiliansk Onyx till hängsmycken, halsband, örhängen och nyckelringar.

Silvertråd och **silverplåt** i olika former och dimensioner.

Rundböjtänger för trådarbeten.

Halsbandslås i olika utförande 1—5 rader.

Sadelgjord såväl mönstrad som enfärgad i 22 färger.

Väskhandtag i pärlbambu och rotting.

Pappstommar och **Silkebast** för bastflätning.

Skinn och **läder** för alla ändamål.

Arbetsstatser i rikhaltig sortering.

Begär prislista och prover.

Vi sända gärna påseendesändningar på öppet köp.

Firma SUNE ENGLUND Örebro

Klostergatan 18

Box 266

Tel. 019/12 09 14 - 12 10 95

Edesta lanthem och husmodersskola

(Huvudman: Stadsmissionen, Stockholm)

GER UTBILDNING TILL OMHÄNDER-
TAGNA FLICKOR MED ANPASS-
NINGSSVÄRIGHETER.

(Ålder 15—18 år)

Vårterminen börjar 7 januari 1964.

Ansökningstiden utgår 10 december 1963.

(Ett fåtal elever kan ev. beredas plats under pågående termin)

Hemmet är landstings- och statsunderstött.

Ytterligare upplysningar kan erhållas genom rektor tel. 0158/230 20.

spritstrejken ett större antal gäster, varför försäljningen till dem ökade med 3 procent. En betydande ökning skedde även av starkölsförsäljningen, som sprang upp från 5,5 till 11,3 miljoner liter. Halvårsstatistiken visar också att antalet omhändertaganden för fylleri något minskat jämfört med år 1962, nämligen från cirka 43.000 till 41.000 fall. Under strejkperioden uppgick minskningen av antalet anhänganden till 20 procent under mars och 36 procent under april månad. Rattfylleribrotten sjönk med 4 procent under redovisningsperioden. De upptäckta fallen av lönnbränning steg till 172 mot 78 under samma period föregående år. Samtidigt registrerades under 2:a kvartalet en tredubbling av antalet upptäckta smugglingsbrott.

Rattfylleri

Den utredning om rattonykterhet som pågår väntas framlägga ett betänkande till hösten och det har ryktats att man där överväger dels att sänka den lägre promillegränsen till 0,4, dels att ta bort den kategoriindelning som hänför rattfyllerister med promilletal över 1,5 till fängelsestraff och dem med ett

promilletal under 1,5 till böter. I stället bör större hänsyn tas till andra omständigheter än endast blodets alkoholhalt.

Svenska Dagbladet påpekar i en ledare att gällande lag tillmäter promillevärdet oproportionerligt stor betydelse. Det händer att andra omständigheter av största betydelse för trafiksäkerheten blir mindre avgörande vid ett rattonykterhetsbrott än vid andra trafikbrott. Lagens konsekvenser står många gånger ej i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. En person belastad med en viss promille alkohol i blodet kan i princip ådömas samma straff om han flyttar sin bil hemma på gårdsplanen som om han kör bilen långa sträckor på allmän väg och därmed utgör en reell trafikfara.

Tidningen framhåller också att för närvarande en betydande del av fångvårdens hårt ansträngda institutionsresurser tas i anspråk av rattfyllerister och gör gällande att det stundom vore bättre att tillgripa mycket kraftiga böter som substitut för en kortvarig kolonivistelse, medan å andra sidan verkligt hänsynslösa rattfyllerister bör dömas till långvariga frihetsberövanden.

Landstingens expansion

Landstingen får sig ständigt nya uppgifter pålagda och detta måste medföra utgiftsstegringar som inte kan undgå att slå igenom i landstingsskatten. Landstingsförbundet har nyligen sammanställt en beräkning som visar att under perioden 1950—1960 har landstingens totala utgifter, likaväl som utgifterna för hälso- och sjukvård mer än tredubblats. Antalet skattekonor har samtidigt ökat med endast 80 procent. Stora skillnader i ekonomisk bärkraft och därmed också i skattesats föreligger emellertid mellan olika landstingsområden där avfolkningslänen måste vidkännas en tyngre börda än de expanderande länen.

Allteftersom nya kliniker och vårdanstalter blir färdiga ökar landstingens utgifter för driftkostnader. En ny uppgift som pålagts dem är den slutna geriatrika sjukvården och tendensen är att hela åldringsvården kommer att läggas på landstingen. Samtidigt får de också bära bördan av huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet och mentalsjukvården vilken kommer att överflyttas på landstingen 1967.

Även den som anser det vara

Nyhyttan

Kurort och enskilt sjukhem

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Med. Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

Postadress: Fack 65, JÄRNBOÅS.

rationellt och tilltalande att sjukvården får en enda huvudman kan dock inte undgå att reagera inför innebörden av att det ekonomiska ansvaret lastas över på landstingen. Vid såväl överflyttandet av provinsialläkarhuvudmannaskapet som nu i propositionen beträffande mentalsjukvården har det sagts att dessa reformer i princip skall genomföras utan att kostnaderna skall överlastas på landstingen. Det har dock redan visat sig att de reella kostnaderna för driften av provinsialläkarväsendet är betydliga och efter beräkningarna i ett av landstingen uppgår kostnaderna för landstingen till ungefär en tredjedel av bruttokostnaderna för hela provinsialläkarväsendet. Med det förslag som propositionen om mentalsjukvårdens överflyttande innehåller beträffande de ekonomiska villkoren kommer säkerligen landstingen själva att få vidkännas en högst avsevärd utgift för driften. Statsbidraget skall nämligen beräknas såsom medeltalet för dagvårdskostnaden på de statliga mentalsjukhusen vilken för närvarande rör sig om 29 kronor. Men samtidigt har det visat sig att det landstingsdrivna sjukhuset i Mellringe räknat med en dagvårdskostnad av över 40 kronor. Den enda möjligheten som står landstingen till buds för att påverka denna kostnad är att försöka överföra mera av mentalsjukvården till öppen vård med dess traditionellt lägre kostnader.

De nya uppgifterna aktualiserar också den utredning angående en förändring av landstingens arbetsformer som pågår och som i höst väntas framlägga sitt förslag.

Landsting underkänner statens mentalvårdsprogram

I Stockholms län skall 1.100 nya mentalvårdsplatser byggas och planeringen sker inför huvudmannabudet i samråd mellan stat och

landsting. Landstingens planeringskommitté framhåller att det statliga programmet skiljer sig väsentligt från den standard som man tillämpar inom landstingen. Landstinget har en läkare på tio patienter medan statens program har en läkare på 50—60 patienter. Samma proportioner är det ifråga om antalet psykologer, sköterskor och kuratorer. För ett sjukhus med 400 patienter föreslår staten 16.000 kvm yta medan landstinget vill ha 19.000. Landstinget vill ha bättre resurser för att få fram högre kvalitet och större intensitet vid behandlingen. Man vill ha mera halvvärd än det statliga programmet. Genom att vården går mycket fortare med bättre resurser blir totalkostnaden densamma.

Sjukhushotell

Två nya sjukhushotell har just tagits i bruk. I Örebro har Gästhemmet Gullvivan öppnats som innehåller 86 rum med 114 bäddar och har kostat 4 miljoner. Där får patienter vid lasarettet i Örebro som måste stanna kvar en eller ett par dagar för behandling efter läkarremiss kostnadsfritt disponera rum. Några rum är speciellt inredda för rörelsehämmade. I den mån inte alla rum tas i bruk av patienter hyrs de ut till allmänheten som vanliga hotellrum.

I Lund har också öppnats ett sjukhushotell omfattande 30 rum i två våningar varav fyra rum är specialinredda för rullstolsgäster. Därtill finns reception, kök, matrum och sällskapslokaler. Hotellet har kostat 1.115.500 kronor. I avslutning till hotellet har uppförts personalbostäder för sjuksköterskor med 136 smålägenheter, vidare sex lägenheter på två rum och kök, 16 stycken på tre rum och kök, åtta på fyra rum och kök samt två på fem rum och kök. I trädgårdsplaneringen omkring iordningsställes parkeringsplatser för 100 bilar.

Körkortsindragning för epileptiker

Doktor Torsten Hafström, överläkare vid Södersjukhuset, har gjort en efterundersökning av de fall av medvetslöshet som drabbat epileptiker under bilkörning och som behandlats av medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnd åren 1959—62. Det är sammanlagt 30 fall, som redovisas i Svenska Läkartidningen. En rad exempel finnes där chaufförer med epilepsi i lastbil eller buss kolliderat med mötande fordon, kört i diket etc. och åsamkat svåra skador eller passagerares död. Läkarna har inte någon anmälningsplikt i sådana fall, däremot en anmälningsrätt, vilken 1945 års trafiksäkerhetskommitté och 1953 års trafiksäkerhetsutredning ansåg böra skärpas. Många av de olyckor som inträffat på grund av epilepsi skulle kunna ha förhindrats om läkaranmälan gjorts angående förarens sjukdom. Personer vilka uppenbarligen är olämpliga att framföra motorfordon har med nuvarande lagstiftning alltså en viss möjlighet att göra detta.

Här föreligger otvivelaktigt en situation där hänsyn till läkarsekretessen måste anpassas till riskerna för medmänniskors liv och hälsa.

Röda Korset hjälper alla överallt

Då Röda Korset firar sitt 100-årsjubileum detta år kan den världsomfattande rörelsen glädja sig åt en good will som är utan motstycke. Röda Korsets möjligheter att ingripa mot olycka och nöd har utvecklats till sin omfattning och i fråga om rationell organisation på ett utomordentligt sätt. Organisationens snabba och effektiva insatser på krigsskådeplatser, vid naturkatastrofer och mot alla slag av mänsklig nöd har fått allt stör-

re utsträckning. Inte ens de mest avlägsna regioner, som tidigare knappast var kända eller möjliga att nå, har behövt lämnas å sido. Röda Korset har rationaliserat sin verksamhet och ökat sina ekonomiska möjligheter till oerhörda insatser. Algeriets minoffer, hemlösa och svältande i Skopje, hela befolkningar drabbade av översvämningsskatastrofer, flyktingströmmar från när och fjärran och glömda krigsfångar, alla har kunnat påräkna Röda Korsets helhjärtade insatser.

Röda Korset bör i varje land vara en folkrörelse och dess organisation för internationell hjälp utan åtskillnad i fråga om politik, ras eller religion bör stödjas av alla människor. Svenska Röda Korset, vars medel till 47 procent utgörs av insamlingar, behöver vidmakthålla och ytterligare utvidga denna verksamhet. Nu förbrukas cirka 18 procent av Röda Korsets medel här för medan 67 procent avsättes till den sociala verksamheten inom landet. Sänd Ert bidrag till Svenska Röda Korset, Stockholm 14. Girokort medföljer denna tidning.

Slutrapport från Skopje *(Tidn. Expressen)*

BELGRAD (AEP). De jugoslaviska myndigheterna har offentlig-

gjort en slutrapport om jordbävningsskatastrofen i Skopje den 26 juli. Sammanlagt dödades 1.070 människor, av dem var 162 barn. 2.981 personer skadades svårt. De måste under mer än tre dagar behandlas på sjukhus.

Nu, två månader senare, ligger över 300 skadade kvar på sjukhus. Ytterligare 200 personer fick så svåra bestående nervskador att de enligt läkarnas prognoser inte kommer att bli helt arbetsföra.

— — —

BELGRAD (AEP). Jugoslaviens statistiska kontor meddelar att det i landet finns 3.678 mödrar som har fler än 15 barn.

Den höga fruktbarheten förklaras med landets utomordentligt hälsosamma klimat och med det ständigt ökande välbståndet i Jugoslavien.

Guide för rörelsehindrade över offentliga byggnader i Stockholm

En unik guide över publika byggnader i Stockholm har sammanställts av SVCK (Svenska Vanförevårdens Centralkommitté). Guiden vill ge upplysningar om olika byggnaders entréförhållanden och inre kommunikationer åt personer som

har förflyttningssvårigheter och därför använder rullstol eller käppar.

Förteckningen upptar byggnader med relativt stor publikfrekvens oavsett om de är tillgängliga eller otillgängliga ur de handikappades synpunkter.

Sammanlagt har ca 1100 lokaler undersökts, varav ca 500 eller 45 % är helt eller delvis tillgängliga för dessa medborgargrupper. I stort sett utan svårighet för personer i rullstol, som vill klara sig på egen hand, är dock endast ca 150 lokaler (ca 14 %). Således är det större antalet lokaler otillgängliga för svårt handikappade som saknar hjälp. 205 lokaler (ca 20 %) kan endast besökas om hjälp kan erhållas av två personer.

I förordet framhåller stadsfullmäktiges ordförande direktör Carl Albert Andersson att det kanske vore fel att säga att man tidigare försummat en stadsplanering med hänsynstagande till de handikappades problem. I stället är det kanske så att först i ett samhälle med expanderande välbstånd, dessa frågor kan få sin välförtjänta behandling. Vi är nu inne i en samhällsutveckling där också målsättningen inbegriper hänsyn till de handikappade.

300 METER ÖVER HAVET

ligger kurorten MÖSSEBERG i Västergötland på bergets sydöstra sluttning mycket vackert och vindskyddat. Moderna behandlingsresurser jämsides med behaglig komfort och vila. Patienter lidande av tuberkulos eller svårartad psykisk sjukdom kunna ej mottagas. Snabba direkta förbindelser med Stockholm 4,5 tim. Göteborg 1,5 tim.

Läkararvoden och kostnaderna för fysikalisk terapi ersättes till en del av sjukkassan.

Inga kurplats- eller inskrivningsavgifter.

Överläkare: Rune Wikström.

Modern medicinsk undersökningsavd. Alla brukliga badformer serveras. Individuell dietmat.

Helpension från 29:— pr dag.

*Unna Er
en hälsobringande
vila på*

Mösseberg

Tel. Falköping 0515/100 46 för upplysningar
Vx. sanatoriet Falköping 0515/132 20